NOTE 17 **PENSJONSKOSTNADER OG -FORPLIKTELSER**

KONSERNETS PENSJONSORDNINGER

Konsernets selskaper har etablert pensjonsordninger i samsvar med lokale lover. Ansatte i konsernets selskaper i Norge deltar i ytelsesbaserte eller innskuddsbaserte pensjonsordninger som tilfredsstiller krav til obligatorisk tjenestepensjon.

Ytelsesbaserte pensjonsordninger

Ytelsesbaserte pensjonsordninger gir de ansatte rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser. Konsernets netto forpliktelse med hensyn på ytelsesbaserte pensjonsordninger er beregnet separat for hver pensjonsordning. Forpliktelsen er et estimat for fremtidige ytelser som ansatte har opptjent basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Ytelsene neddiskonteres til nåverdi og balanseført forpliktelse reduseres med virkelig verdi av pensjonsmidler for fondsbaserte pensjonsordninger. Endring i forutsetninger, medlemsbestand og avvik mellom estimert og faktisk lønnsøkning og avkastning på midler medfører aktuarielle gevinster og tap. Aktuarmessige gevinster og tap, samt gevinster og tap som følge av avkortning eller avslutning av pensjonsordninger innregnes umiddelbart i totalresultatet.

De ytelsesbaserte pensjonsordningene består av kollektive ordninger samt enkelte tilleggsordninger som blant annet omfatter ansatte med pensjonsgrunnlag over 12 G og AFP. Ferd AS har for lønn over 12 G etablert en pensjonsordning som innebærer at de ansatte opptjener en pensjonsrettighet hvert år. Samtidig med etableringen ble ordningen lukket for nyansatte. Rettigheten består av en andel av lønnen over 12 G, samt en avkastningskomponent som avhenger av den ansattes valgte risikoprofil. Pensjonsordningen har mange fellestrekk med en innskuddsordning, men ettersom Ferd ikke gjennomfører løpende utbetalinger til et fond, men har valgt å sitte med avkastningsrisikoen selv, skal ordningen regnskapsmessig klassifiseres som en ytelseseordning. Ferd har innregnet forpliktelsen som en pensjonsforpliktelse og kostnadsfører de løpende innskuddene og den løpende avkastningen etter hvert som de pådras. Forpliktelsen er ikke neddiskontert.

Innskuddsbaserte pensjonsordninger

Ved innskuddsbaserte pensjonsordninger begrenser konsernets forpliktelser seg til å innbetale spesifikke innskudd. Forpliktelser til å yte innskudd til innskuddsbaserte pensjonsordninger innregnes som kostnader i resultatregnskapet når de ansatte har ytt tjenester som gir dem rett til innskuddet.

Andre langsiktige ytelser som følge av tjeneste

Ferd har i tillegg til pensjonsordningene beskrevet over forpliktelser knyttet til fremtidige helseytelser for enkelte grupper av ansatte i USA.

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER

Ferd har ytelsesordninger i flere land med varierende økonomiske forhold som vil påvirke forutsetningene som legges til grunn ved beregning av pensjonsforpliktelser. Fastsettelsen av parametre er tilpasset forhold i det enkelte land. Diskonteringsrenten fastsettes som et veid gjennomsnitt av avkastningen på balansedagen på minst AA-ratede selskapsobligasjoner, eller statsobligasjoner i de tilfeller hvor det ikke er noe marked for AA-ratede selskapsobligasjoner. Det er benyttet statsobligasjonsrenten for norske ordninger. I den grad obligasjonen ikke har samme forfallstid som forpliktelsen, justeres diskonteringsrenten. Som aktuarmessige forutsetninger for demografiske faktorer og avgang er vanlige benyttede forutsetninger innen forsikring lagt til grunn. Fremtidig dødelighet er basert på statistikk og dødelighetstabeller (K2013).

Fra 2013 behandles pensjonsforpliktelsene fratrukket pensjonsmidlene netto. Netto pensjonsforpliktelse diskonteres, som innebærer at avkastningen (som tidligere var en viktig økonomisk forutsetning) ikke lenger er relevant.

Økonomiske forutsetninger i norske selskaper per 31. desember

	2013	2012
Diskonteringsrente	3,30%	2,20%
Forventet lønnsvekst	0-3,75%	0-3,25%
Fremtidig forventet pensjonsregulering	1,75%	1,75%
Forventet regulering av G	3,50%	3,00%

Intervall for øknomiske forutsetninger i utenlandske selskaper per 31. desember

	2013	2012
Diskonteringsrente	2.00 - 4.10	2.00 - 4.15
Forventet lønnsvekst	0.00 - 1.00	0.00 - 1.00
Fremtidig forventet pensjonsregulering	0.00 - 0,60	0.00 - 0.55

PENSJONSFORPLIKTELSER

Avstemming av netto pensjonsforpliktelse mot balanse

Beløp i NOK 1 000	2013	2012
Pensjonsforpliktelse for ytelsesbaserte pensjonsordninger	- 146 973	- 211 528

Pensjonsfordringer for ytelsesbaserte pensjonsordninger	9 805	9 505
Sum ytelsesbasert forpliktelse som er innregnet i konsernets balanse	**- 137 168**	**- 202 023**

YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGER

Spesifikasjon av innregnet forpliktelse

Beløp i NOK 1 000	**2013**	**2012**
Nåverdi av ikke-fondsbaserte pensjonsforpliktelser	- 51 737	- 69 469
Nåverdi av helt eller delvis fondsbaserte pensjonsforpliktelser	- 617 516	- 469 621
Sum nåverdi av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser	- 669 253	- 539 091
Virkelig verdi av pensjonsmidler	532 085	337 068
Sum ytelsesbasert forpliktelse som er innregnet i konsernets balanse	**- 137 168**	**- 202 023**

Bevegelse i forpliktelse for ytelsesbaserte pensjonsordninger

Beløp i NOK 1 000	**2013**	**2012**
Forpliktelse for ytelsesbaserte pensjonsordninger per 01.01	539 091	681 653
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	25 031	24 635
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	23 286	20 487
Demografiske estimatavvik på pensjonsforpliktelsen	28 063	
Økonomiske estimatavvik på pensjonsforpliktelsen	- 40 622	12 768
Oppgjør pensjonsordinger	- 42 097	- 17 936
Avkorting av pensjonsordninger	- 48 907	115
Planendringer		- 32 370
Endring i pensjonsforpliktelsen ved kjøp/salg av datterselskap	191 228	
Utbetalte ytelser	- 40 255	- 128 361
Arbeidsgiveravgift	1 148	113
Valutaeffekt av utenlandske pensjonsplaner	33 287	- 22 015
Forpliktelser for ytelsesbaserte pensjonsordninger per 31.12.	**669 253**	**539 091**

Forventet utbetaling av pensjonsforpliktelsene

Beløp i NOK 1 000	**2013**
Ytelsespensjon som forventes å forfalle år 1-5	222 144
Ytelsespensjon som forventes å forfalle år 6-10	194 134
Ytelsespensjon som forventes å forfalle år 11-20	191 241
Ytelsespensjon som forventes å forfalle år 21-30	50 144
Ytelsespensjon som forventes å forfalle etter år 30	11 589
Total ytelsespensjon til forfall	**669 253**

Bevegelse i virkelig verdi på pensjonsmidler for ytelsesbaserte pensjonsordninger

Beløp i NOK 1 000	**2013**	**2012**
Virkelig verdi på pensjonsmidler per 01.01.	337 068	442 221
Forventet avkastning på pensjonsmidler	15 976	14 725
Økonomiske estimatavvik på pensjonsmidlene	26 251	- 14 791
Bidrag fra arbeidsgiver	34 826	22 212
Administrasjonskostnader	- 1 681	- 645
Tilskudd fra ansatte		2 838
Økning i pensjonsmidler ved kjøp av datterselskaper	157 744	
Oppgjør	- 32 021	
Utbetalte ytelser	- 34 896	- 114 239
Valutaeffekt av utenlandske pensjonsplaner	28 818	- 15 253
Virkelig verdi på pensjonsmidler per 31.12.	**532 085**	**337 068**

Pensjonsmidler innbefatter følgende

Beløp i NOK 1 000	**Hvorav aktivt marked:**	**2013**	**2012**
Egenkapitalinstrumenter	93 007	100 459	54 630
Statsobligasjoner	107 682	180 650	92 454
Bedriftsobligasjoner	18 045	78 653	46 227
Andre gjeldsinstrumenter, herunder strukturert gjeld		57 814	41 604
Eiendomsinvesteringer	991	35 899	34 670

Bankinnskudd	13 713	21 415	16 179
Andre eiendeler	55 653	57 195	51 303
Sum pensjonsmidler	**289 090**	**532 085**	**337 068**

Estimatavvik innregnet i totalresultat

Beløp i NOK 1 000	**2013**	**2012**
Årets estimatavvik på pensjonsforpliktelsen (ytelsesbaserte ordninger)	12 559	12 768
Årets estimatavvik på pensjonsmidler (ytelsesbaserte ordninger)	26 251	14 791
Netto resultatført estimatavvik for ytelsesbaserte ordninger	**38 810**	**27 559**

PENSJONSKOSTNADER

Beløp i NOK 1 000	**2013**	**2012**
Ytelsesbaserte pensjonsordninger	- 24 824	- 8 344
Innskuddsbaserte pensjonsordninger	100 442	85 028
Førtidspensjonsordninger og øvrige ordninger		- 927
Sum pensjonskostnader inkludert i årets lønnskostnad	**75 618**	**75 757**

PENSJONSKOSTNADER YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGER

Pensjonskostnad innregnet i resultatregnskap

Beløp i NOK 1 000	**2013**	**2012**
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	25 031	24 635
Tilskudd fra ansatte		- 2 838
Avkorting av pensjonsordninger og planendringer	- 52 684	- 32 255
Arbeidsgiveravgift	1 148	113
Administrasjonskostnader	1 681	1 999
Sum pensjonskostnader fra ytelsesordninger innregnet i lønnskostnader	**- 24 824**	**- 8 344**
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	23 286	20 487
Forventet avkastning på pensjonsmidler	- 15 976	- 14 725
Sum pensjonskostnader fra ytelsesordninger innregnet i finanskostnader	**7 310**	**5 762**